

Діагностична картка № 1

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Солодка каша¹

Казка

Була собі одна дівчинка. Пішла дівчинка в ліс по ягоди і зустріла там бабусю.

— Добридень, дівчинко, — сказала бабуся. — Дай мені ягід, будь ласка.

Поїла бабуся ягід та й сказала:

— Ти мені ягід дала, а я тобі теж щось подарую. Ось тобі горнятко. Досить тобі тільки сказати: «Раз, два, три. Горнятко, вари!» — і воно почне варити смачну, солодку кашу. А скажеш йому: «Раз, два, три. Більше не вари!» — і воно перестане варити.

— Спасибі, бабусю, — сказала дівчинка, взяла горнятко і пішла додому до матері.

Зраділа мати цьому горнятку. Та й як не радіти? Без великих зусиль, без клопоту завжди на обід смачна, солодка каша готова.

Ось одного разу пішла дівчинка кудись із дому, а мати поставила горнятко перед собою й каже:

— Раз, два, три! Горнятко, вари!

Воно й почало варити. Багато каші наварило. Мати наїлася досхочу. А горнятко все варить і варить. Як його зупинити?

Треба було промовити: «Раз, два, три! Більше не вари!» — та мати якось забула ці слова, а дівчинки не було вдома.

---

¹ Грімм Вільгельм, Грімм Якоб. Казки для дітей та родини / перекл. з нім. Р.І. Матієва, О.Я. Кульчицької. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 816 с. (С. 475)

Горнятко варить та й варить. Уже вся кімната повна каші, уже й у передпокої каша, і на ґанку каша, і на вулиці каша, а вона все варить та варить.

Злякалася мати, побігла по дівчинку, та не перейдеш через дорогу — гаряча каша рікою тече. Добре, що дівчинка недалечко від дому була. Вгледіла вона, що на вулиці діється, і бігом додому. Насилу приблизилася, злізла на ґаночок, відчинила двері і вигукнула:

— Раз, два, три! Більше не вари!

І перестав горщик варити кашу. А наварив її він стільки, що той, кому доводилося із села до міста їхати, мусив собі в каші дорогу проїдати.

Тільки ніхто на це не скаржився: дуже вже була каша смачна та солодка. (275 слів)

Брати Ґрімм

1. Кого дівчинка зустріла в лісі?
А дідуся
Б бабусю
В тітку
2. Що бабуся подарувала дівчинці?
А відерце
Б глечик
В горнятко
3. Що варило горнятко?
А рисову кашу
Б гречану кашу
В солодку кашу
4. Чому горнятко варило кашу безупинно?
А Бо мати забула чарівні слова.
Б Бо матері не було вдома.
В Бо дівчинка не розповіла матері, як зупинити дію горнятка.

5. До поданого слова добери і запиши синоніми.

Вгледіла — _____

_____

_____

6. Запиши, чому ніхто не скаржився, коли доводилося в каші
дорогу проїдати.

_____

_____

_____

_____

_____

Діагностична картка 2

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

У бур'яні

Уперше за все літо Тарас дома сьогодні — громадську отару погнав хлопець Погрібного. Тарас не знав, що робити, де подітись, адже без роботи не звик сидіти. На полі то вівці треба перегнати на кращу пашу, то на водопій погнати, — завжди є якась робота, а вдома мачуха лається, бурчить. Та хіба це первина¹? Тарас мовчки поснідав, узяв книжку, олівці, папір і вийшов у садок.

Навколо все заросло бур'яном, що хоч вовка ховай.

«Ех, немає нашого батька! Хіба були б такі бур'яни? Батько, бувало, ночі не доспить, за всім догляне. У садку завжди було чисто прибрано. А копанка? Час від часу батько її теж чистив, а тепер ряскою вкрилась, жабуринням, самі жаби плавають».

Тарас зайшов у вишняк. Навколо могили матері, мабуть, Ярина прибрала. На горбку росли квіти: голубі, сині, аж чорні. Квіти схилили голівки, ніби сумували в зелені трав.

Тарас заліз у гущавину бур'янища. Дістав аркуш паперу, олівці.

Що ж його намалювати? Подумав. Квітка в зелені, друга... приліз на квітку петрик², прилетіло сонечко і теж сіло на квітку. Сиділи, грілися проти сонця, ніби нюхали пахощі. Тарас швиденько переносив їх на папір. Петрика встиг намалювати, а сонечко полетіло. А от солдатик — червона кузька — задрімавши проти сонця, навіть вусиками не водить. Тарас миттю його намалював. З гущавини бур'яну

---

¹ Первина — щось нове.

² Петрик — народна назва одного з різновидів комах сонечко.

скочив коник. І тільки хотів він знову стрибнути, як Тарас накрив його долонею, спіймав.

— Чого ти, дурню, мене боїшся? Я ж тобі не пан. — Розглядав голову, крильця коника, його великі банькуваті очі... Чудно, як воно все розподіляє природа: одному — стрибати, другому — літати, третьому — лазити.

Тарас знайшов нитку і прив'язав коника до бур'янини. Так з ниткою й намалював, та ще й надписав: «Стрибунець у полоні в Тараса».

— Тарасе, Тарасе! І куди це він дременув? — почувся сердитий мачушин голос.

Тарас мовчав, бо саме на квітку сіла бджола.

Він довго малював у бур'яні. Тільки надвечір вернувся до хати. (300 слів)

Дмитро Красицький

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А науково-популярне оповідання
Б літературна казка
В оповідання
2. Тарас узяв книжку, олівці, папір і вийшов у
А двір
Б садок
В город
3. Кого спіймав Тарасик?
А сонечко
Б коника
В червону кузьку
4. Про дитинство якого відомого поета розповідається у прочитаному творі?
А Тараса Мельничука
Б Тараса Федюка
В Тараса Шевченка

5. Пронумеруй пункти плану відповідно до послідовності розгортання подій у тексті.

- Що ж його намалювати?
- Спогади про батька.
- Стрибунець у полоні Тараса.
- Тарас вийшов у садок.

6. Опиши одну з комах, яка тобі подобається.

Діагностична картка 3

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Як Мати Божа оживила джерело

Українська народна казка

Ішла Марія, Божа Мати, зі святим Йосипом у гостину до своєї тітки Єлисавети. Вони втомились, бо день був дуже гарячий. Дорога вела степом, де росла тільки марна травичка — ніде ні деревця, ні джерельця.

Аж ось серед рівнини вони побачили одним-одне невеличке дерево. Під деревом сидів пастушок. Кругом нього паслися вівці, скубали суху траву, але вона їм не смакувала, бо хотіли пити.

— Чи дозволиш нам, хлопчику, відпочивати в тіні твого дерева? — запитала Божа Мати. — І, може, покажеш нам яке джерело, бо спрага в нас велика.

Хлопець привітно всміхнувся, але відповів зажуреним голосом:

— Будь ласка, відпочивайте! Але слабку тінь дає це дерево, бо всихає від посухи. А джерельце є тут недалеко, та зосталось у ньому лише трохи каламутної води. Я сам з овечками помираю від спеки і спраги.

— Дай нам горнятко тієї води! — попросив святий Йосип.

Хлопчик побіг і приніс горнятко теплої каламутної води. Мати Божа простягнула руку до горнятка, і, як тільки доторкнулась до нього, вода зробилася чистою і свіжою. Напилась і подала Йосипові. Потім пішла до джерельця і вилила в нього решту води. По дорозі бризнула кількома краплями на деревце.

В ту ж мить наповнилось джерело погожою водою. Вода потекла потічком на леваду й відсвіжила траву. А дерево

враз зазеленіло і вкрилося таким густим листом, що зовсім закрило мандрівників і пастушка від пекучого сонця.

Овечки напилися води і почали пастися на свіжій траві, весело підстрибуючи і помекуючи.

Здивований пастушок став навколішки й запитав мандрівників:

— Чи ви, може, ангели з неба, що зійшли порятувати мене й мою отару?

Божа Мати всміхнулась, поблагословила хлопчика і пішла зі святим Йосипом у дальшу дорогу. А хлопчик зробив собі з галузки дерева сопілку і заграв так гарно, що навіть овечки перестали на хвилину пастися, підняли голови і слухали. Він грав на честь Бога і тих мандрівників, що оживили джерело й дерево до нового життя. (300 слів)

Переповів Роман Завадович

1. Куди йшла Божа Мати?
А до святого Йосипа
Б до тітки Єлисавети
В до джерела
2. Кого зустріла Богородиця?
А подорожнього
Б пастухів
В пастушка
3. Якою була вода у джерельці?
А чистою
Б холодною
В каламутною
4. Що трапилось, коли Божа Мати простягнула руку до горнятка?
А води в горнятку побільшало
Б вода охолола
В вода стала чистою і свіжою

5. До поданого слова добери і запиши синоніми.

Зосталось — _____

_____

_____

6. Запиши, на чю честь грав пастушок на сопілці.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Діагностична картка 4

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Казка про дивну дружбу¹

Колись дуже давно подружилися голубка й галка. Цілими днями літали вони понад містом, кружляли над дахами будинків, злітали високо в небо, перетворившись на дві маленькі цяточки — білу і чорну. І нарешті, сп'янілі від небесної сині і свіжого повітря, спускалися на землю, щоб перевести дух і побесідувати.

— Як гарно! — захоплювалися подруги.

— Сьогодні таке чудове небо! Політаймо ще! Ще вище! — пропонувала голубка, і гра розпочиналася знову.

Одного гарного весняного дня небо було напрочуд синє, хмари — білі, а голубці й галці дуже хотілося бавитись.

— Давай зловимо оту маленьку хмаринку! — запропонувала галка.

Голубка засміялася й погодилася. Довго летіли вони, веселі й сп'янілі. Згори помітили в передмісті маленьку чепурну хатинку із садочком і білим щойно пофарбованим парканом. Утомлені, вони посідали на паркан, аби перевести дух.

Раптом галка помітила, що вимазалася білою фарбою: виявляється, фарба на паркані ще не висохла. А на білому пір'ячку голубки нічого не було помітно. Галка почала чистити дзьобом пір'я і розлючено кричати:

— Ой лишенько! Цей паркан вимазав моє чудове чорне пір'ячко у цю гидку білу фарбу! Ой-ой, я умру від горя, якщо не відчищу її.

---

¹ Світ від А до Я. Хрестоматія світової літератури для початкової школи. У 3-х кн. Кн. 2. / Упоряд. Г. Кирпа, Д. Чередниченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2007. — 368 с. (С. 178)

У своєму гніві вона зовсім забула про те, що в її приятельки біле пір'я, і каркала далі:

— Каррр, каррр, брррридка біла фарба, найбрррридкиший у світі коліррр!

Голубці неприємно було слухати галчині нарікання, однак вона мовчала. У неї було ніжне й вірне серце.

Наступного дня подруги знову літали понад містом, наче й нічого не сталося. Кружляли, розгорнувши крила, поривалися угору, падали вниз, доганяли одна одну, а втомившись, сіли на симпатичний димар високої башти.

Раптом голубка помітила, що вимазалася у сажу. На чорному галчиному пір'ячку нічого не було помітно. Голубка скрушно зойкала:

— Лишенько, як я забруднилася. Моє чудове біле пір'ячко вимазалося в чорний колір! Що мені робити?

Галка так образилася на голубчині нарікання, що почала дзьобати і бити крильми подругу. По даху розліталося біле пір'ячко. Голубка ледве вирвалася від розгніваної галки.

Ось так через різні смаки розбилася дружба. (314 слів)

Славка Манева

Переклад з македонської Марина Гримич

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А легенда
Б казка
В оповідання
2. Про дружбу яких птахів йдеться у тексті?
А сороки і галки
Б голубки і голуба
В голубки й галки
3. Що сталося з галкою одного весняного дня?
А вона вимазалася білою фарбою
Б вона зловила маленьку хмаринку
В вона захотіла побавитися

4. «У неї було ніжне й вірне серце». Так сказано про
- А** галку
  - Б** голубку
  - В** хмаринку
5. З'єднай стрілками відповідні частини прислів'їв. Визнач і підкресли те з них, яке найточніше виражає головну думку твору.

Вчора браталися,	нині розсталися.
Дружба, як дзеркало:	як риба з водою.
Ми з тобою,	розіб'єш — не складеш.

6. Напиши невеличку казочку про пташину дружбу.

Діагностична картка 5

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Звідки воно, «бабине» літо?

У природі, як усім відомо, кожна наступна пора року проходить за чергою — після попередньої. І так завше було.

Проте осінь коли-не-коли прагнула з'являтися раніше. Щоразу їй хотілося захопити бодай кілька літніх днів. Усі знають: лишень восени починає облітати листя. Тому Осінь починала хитрувати. Вона домовлялася з трьома синами Великого Вітру — Свистуном, Пустуном, Гудимою, і ті енергійно розпочинали роботу: свистіли, пустували, гули так, що жоден листочок не міг утриматися на деревах. Улітку не буває голих дерев, а тому Осінь оголошувала про настання її пори.

Так сталося і цього разу. Осінь покликала вітри на допомогу. Ті добряче попрацювали, і з дерев пооблітало листя.

— Ну ось, я і прийшла, — промовила Осінь до Літа. — Збирайся геть, мій час настав.

— Але ж я не закінчило своєї роботи, — відказало Літо.

— Хіба ти не бачиш, що дерева голі? Хіба влітку бувають голі дерева?

Це було правдою, і Літові нічого іншого не залишалось, як віддати свій час Осені.

Пішло Літо геть — ярами, лісами, долинами — та й гірко заплакало. І наздогнали його три вітри-пустуни.

— Негайно повертай назад, — в один голос закричали вони. — Цар Природич страшенно розгнівався. Адже Осінь обдурила всіх. А сорока-білобока нацокотіла цареві

Природичу, що земля вкрита зеленим листям, а дерева стоять зовсім голі. Вона розповіла йому про все, і про нас також.

Наказ є наказ. Довелося Осені негайно повертатися до своєї домівки. А прихід відкласти на той час, коли листя само почне облітати з дерев, і не цілком зелене, а жовте, осіннє. І за те, що Осінь обдурювала Літо та відбирала у того теплі дні, зобов'язав цар Природич повернути ці дні Літові у другій половині вересня та на початку жовтня. Ось чому саме цієї пори, друзі, і буває по-літньому тепло, сонячно, погожо. Знову з'яляються мухи, метелики, жуки. А павучки літають верхи на павутинні. Простягаються срібні ниточки у повітрі. Називають такі дні «бабиним літом».

А Осені, яка пообіцяла більше не обдурювати всіх навколо, дозволив цар Природич називатися золотою, бо ж листя, якщо опадає восени, справді нагадує золото.

(327 слів)

За Світланою Сацюк

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А оповідання   **Б** казка
В легенда
2. Хто допомагав Осені хитрувати?
А вітри   **Б** дерева
В листочки
3. Що змушене було зробити Літо?
А поклонитися Осені
Б віддати свій час Осені
В попросити пробачення в Осені
4. Як відреагував на це цар Природич?
А подякував сороці-білобоці
Б похвалив Літо й Осінь

В страшенно розгнівався

5. Продовж речення.

Павучки в другій половині вересня та на початку жовтня...

---

6. Придумай і запиши свою коротеньку історію про походження назви «бабине літо».

Діагностична картка 6

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Забутий Курінь¹

Ніхто вже не пам'ятає, відколи стоїть посеред степу отой Курінь — хатка не хатка, бо ні стін, ні вікон, ані димаря; одначе й стіжок не стіжок, бо двері є. А за дверима — холодний морок, грибним духом пахне та давніми дощами. Є ще у Куреня дві великі діри по боках. Одна зяє на північ, звідки взимку вітри холодні, друга на південь, звідки вітри теплі.

Гасають побіля куреня й інші вітри й вітерці, шукають, у яку б то їм веселу дірочку свиснути; опівночі вітри — чорні; вдосвіта — блакитні; в полудень — прозорі; звечора — зелені... І всяк свою пісню виводить. Чорний вітер, опівнічний, стогне по-совиному; блакитний, досвітній, зітхає спросоння; прозорий, полуденний, весело свиськає, а зелений, вечоровий, тихо воркоче, бо хочеться йому спати.

Стоїть Курінь, старіє. Мох на ньому послався, жовтий і зелений, бур'яни довкола розкошують, не кошені, не толочені: полин і вівсюг, ковила і молочай, горошок і деревій... А на самому вершечку Куреневому тополеня росте — залетіло звідкись іще зернятком. Куди воно мандрувало, звідки — хтозна.

Взимку та по весні курінь відчинено з ранку до вечора і цілу ніч. Заходь у двері, лізь у вікна-діромахи, якщо тобі дверей мало! А восени і влітку — зась, тому що і двері, і дірки, і бур'яни довкола засновані павутиною: згори вниз,

---

¹ Чепурко Б. Хрещатий барвінок : читанка для позакл. читання. — Львів : Світ, 2004. — 344 с. (С. 208)

уздовж і впоперек, сітями круглими і сітями навскісними... Всякими. Бо кожен павук по-своєму думає: один кругло, другий уздовж, третій упоперек... Яка думка, така й сіть!

Старезний Курінь. Ніхто вже й не пам'ятає його молодим, коли був він схованкою від гроз і спеки, холоду і втоми всякому степовикові — і орачам, і сіячам, і жнивварям, і молотникам... А ниви пахли хлібами, динями, кавунами, і шуліки високо в небі погойдувалися на крилах. Вечорами перед Куреневими дверима горіло вогнище, збиралися вморені люди і співали вморених пісень. Потім і люди, й пісні засинали, і тільки полум'я од вогнища то шугало вгору червоними шпичками, то гнулося дугою од вітру, то й зовсім згасало. І так аж до світанку жеврів та блимав у ніч невсипущий жар та іскри гасали побіля Куреня цілими роями і гасли нишком одна по одній. (334 слова)

За Григором Тютюнником

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А легенда
Б оповідання
В казка
2. Що таке курінь?
А те саме, що курець
Б невелика тимчасова будівля
В дрібні часточки, що кружляють у повітрі
3. Які вітри гасають побіля Куреня в полудень?
А зелені
Б прозорі
В блакитні
4. Що росте на самому вершечку Куреня?
А голубеня
Б лелеченя
В тополеня

5. Продовж речення.

Молодий Курінь був схованкою для

---

6. Придумай і запиши свою коротеньку історію Куреня.

Діагностична картка 7

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Хто такі скіфи¹

Різні народи жили в давні часи на нашій землі. І скіфи — один з них.

Вони кочували по диких південних степах. Вирощували хліб, розводили коней та худобу. Промишляли полюванням та риболовлею. А мешкали в накритих волячими шкурами возах-кибитках.

Скіфи були мужніми й сміливими воїнами. Можна тільки пожалкувати, що це незвичайний народ не лишив по собі ніяких писемних пам'яток.

Тому про його життя ми дізнаємося із творів стародавніх греків, які добре знали скіфів, та з того, що вчені-археологи знаходять сьогодні у скіфських похованнях — курганах.

Цікавим у скіфів був звичай братання. Воно здебільшого відбувалося перед бойовим походом у чужі землі. Два воїни брали ріг, що правив за бенкетний клубок, наливали в нього вина, а тоді кожен домішував до вина по кілька крапель власної крові. Вміст рога вони випивали — ставали вже до кінця своїх днів побратимами. Цим вони ніби давали клятву захищати один одного в бойових січах.

Розкопуючи давні поховання скіфів, археологи знаходили і скіфську зброю, і посуд, і різні оздоби та прикраси. Зокрема, бронзові казани, мідні миски, сковороди, окуті золотом сідла, дерев'яні чаші, залізні панцирі й мечі, амфори, вуздечки, дзвіночки від упряжі, навіть голки... Скіфи вірили, що все це придасться померлому на тому світі.

---

¹ Диво-читанка. 4 клас : Навчальний посібник / Упоряд. Н.О. Будна, З.Л. Голковко — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2008. — 240 с. (С. 128)

Золотими пластинками скіфи прикрашали свій одяг, головні убори, навіть взуванку. Сережки у них носили не тільки жінки, а й чоловіки. До речі, жінки прикрашали себе і гривнами. Їх вішали на шию, «під гривою», тобто волоссям. Від цього слова й назва сьогоднішніх наших грошей.

Однією з найцікавіших і тепер уже найславнозвісніших знахідок із скіфських курганів є золота пектораль. Відшукати її пощастило українському вченому Борисові Мазолевському. Пектораль — це коштовна прикраса, яку носили на грудях знатні особи. Стародавній майстер з неперевершеним умінням зобразив на ній цілу картину. Тут ми бачимо коня, що змагається з лютими крилатими грифонами. Поряд на дикого кабана та оленя насідають леопард і лев. Два до пояса голі чоловіки шиють хутряне вбрання. Ще двоє юних скіфів доять овець. Собака кинувся наздоганяти зайця, лоша з телятком спокійнісінько ссуть своїм мам. Є тут і кози з козенятами, і квіти, і птахи. Навіть невтомний співун південного степу — коник-стрибунець. Важко повірити, що цю чудову річ зроблено кілька тисяч років тому. (354 слова)

Анатолій Столітній

1. Визнач жанр прочитаного твору.
  - А** міф
  - Б** легенда
  - В** оповідання
2. Як називаються скіфські поховання?
  - А** піраміди
  - Б** кургани
  - В** гробниці
3. Коли відбувався звичай братання?
  - А** перед бойовим походом
  - Б** перед полюванням
  - В** перед укладанням мирної угоди

4. Чим скіфи прикрашали свій одяг?

А срібними монетами

Б золотими пластинками

В мідними брязкальцями

5. Продовж речення.

Однією з найцікавіших знахідок у скіфських курганах є

---

6. Якими ти уявляєш собі древніх скіфів? Опиши.

Діагностична картка 8

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Весняний сад¹

Щоранку Миколка вибігав у садок подивитись, як там росте трава. Трава рости не поспішала, бо один день попускало на тепло, а другого дня мороз хапав зубами калюжі та землю і так тримав їх, доки міг...

Город копати було ще рано, але Миколка наточив рашпілем² лопату, набив на граблі нового держака з акації та й пішов згрібати під яблунями торішнє листя. Під листям біленькими губками дихала трава і врізнобіч розбігалися мишачі нірки.

В сіро-блакитних тілах яблунь вже говорила весна, не голосно, але говорила. Яблуні наче прислухалися до самих себе.

Біля груш було чомусь холодніше. Біля них якось завжди не так, як біля інших дерев. Яблуні — ті спокійні, розважливі, посидючі. Вони нікуди не поспішають. Ростуть собі, цвітуть, плодять, гупають ночами яблуками під собою і так і сидять на них, як квочки на яйцях. У груш обличчя тверді, і цвітуть вони біло і твердо — зацвіли, уродили, опали і досить.

Миколка зупинився біля старої сивої груші. Вона так і звалася — Сива. Її посадив ще татів дід — козак, і росла вона дуже давно, і родила уже через рік, а то й через два — коли схоче. Сива груша височіла так високо, що й літаки обминали її, щоб не зачепитися та не впасти.

Миколка підійшов до груші-ладанки. Груші-ладанки пахнуть трохи медом, і хвостики у них довгі і прямі. А це

¹ Чепурко Б. Хрещатий барвінок : читанка для позакл. читання. — Львів : Світ, 2004. — 344 с. (С. 239)

² Рашпіль — інструмент для обробки металу.

ось — глива. Її груші трохи глевкі¹, а хвостики в них короткі і закарлючені. А це — дуля. У неї найбільші і найсмачніші груші. З'їси одну таку грушу — і вже наївся на цілий день, і води не хочеш до самого вечора. За грушею-дулею — маленька грушка-картоплянка. Вона ще спить і проснеться не скоро, бо вона допіває пізно, перед снігом, коли вже ніяких груш нема, а вона є.

А ці дві груші — груші-сагачки. Їх посадив батько. Сагачки пристигають тоді, коли бджоли вже понаїдалися цвіту і троянди опали, отоді саме вони й пристигають.

Миколка попідгрібав під сагачками листя і надколупнув нігтем гілочку — сік!.. Груші-сагачки терпляче стримували себе, щоб не зацвісти. Бо зацвітеш, а тут мороз! Отоді й спробуй зацвісти вдруге...

«Гарний сад весною», — подумав Миколка і подивився з-під дашка долоні на небо. А над садом у синьому-синьому небі цвіли білі молоді хмари. (360 слів)

За Миколою Вінграновським

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А оповідання
Б легенда
В казка
2. Що вирішив зробити Миколка?
А скопати город
Б подивитися на мишачі нірки
В позгрібати торішнє листя
3. Як звалася стара груша?
А Глива   **Б** Сива   **В** Дуля
4. «Спокійні, розважливі, посидючі». Так, автор описав
А груші   **Б** вишні   **В** яблуні

¹ Глевкий — в'язкий, клейкий.

5. З'єднай стрілками назви сортів груш з їх характерними ознаками.

Груша-ладанка —	найбільші і найсмачніші грушки
Груша-глива —	пахнуть медом, хвостики в них довгі і прямі
Груша-дуля —	плоди глевкі, хвостики короткі і закарлючені
Грушка-картоплянка —	доспіває пізно
Груші-сагачки —	достигають, коли бджоли вже понаїдаються

6. Як ти уявляєш собі весняний сад? Опиши.

Діагностична картка 9

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Читання знову стане в моді¹

— Повторюємо день і ніч
найважливішу в світі річ:
НЕ ТРЕБА дітям дозволяти
до телевізора сідати.
Цю штуку хай би взагалі
не знали дітлахи малі.
По всіх світах, з самого рана
вони сидять біля екрана.
І не відходять до півночі,
аж їм на лоба лізуть очі.
(Ми якимось у одній з кімнаток
знайшли таких очей з десяток.)
Сидять незмигтно і статично,
неначе в трансі гіпнотичнім,
сидять, неначе наркомани,
і всотують теледурмани.
Вони стають, звичайно, милі —
такі чемненькі, неспесиві,
не б'ються і не бешкетують,
вас не чіпають, не дратують,
так все снодійно і похвально...
І це, по-вашому, нормально?
Чи знають татусі і мами,
що робить телик з дітлахами?
У ГОЛОВІ В НИХ ПУСТО!

---

¹ Найкраще : навч. посібник для учнів 4 кл. / Упоряд. А.І. Мовчун, Л.І. Харсіка. — К. : АВДІ, 2009. — 568 с. (С. 30-32)

ГНИЄ УЯВА, МОВ КАПУСТА!
УСІ ЗНИКАЮТЬ ПОЧУТТЯ
Й ТАКЕ ТУПЕ СТАЄ ДИТЯ,
ЩО НЕ СПРИЙМАЄ ЧАРІВНІ
КАЗКИ, ФАНТАЗІЇ Й ПІСНІ!
А МОЗОК, ЯК ШВЕЙЦАРСЬКИЙ СИР,
У МОЗКУ ТІМ — МІЛЬЙОНИ ДІР.
ПОРОЖНІ ОЧІ, ЗГАСЛИЙ ЗІР!
«Гаразд, — ви скажете,
— ми згодні
екран розбити хоч сьогодні,
та як ми будем розважати
своїх дітей? Чим забавляти?..»
У відповідь питаєм вас:
А що робили діти в час,
коли потвор цих не було?
Що втіху й радість їм несло?
Забули вже? Вам нагадати?
Ми ладні по складах сказати:
ВОНИ... ЧИ-ТА-ЛИ...
КНИЖЕЧКИ!
Байки ЧИТАЛИ, казочки,
історії ЧИТАЛИ різні,
ЧИТАЛИ зранку і допізна!
В дитячій скрізь книжки стояли
і на підлозі теж лежали!
І на столі, і біля ліжка
дітей чекала гарна книжка!
Казки чарівні, фантастичні,
дракони в них, кити незвичні,
пірати, острови скарбів,
принцеси з чарівних країв,
розбійники і кораблі,
слони, цигани, королі.

І людожери на вогні
готують щось у казані.
Аж перехоплювало дух
від тих книжок... Ось Вінні-Пух,
он Білосніжка йде до лісу...
Ось Гулівер веде Алісу
у Дивосвіт, і прямо тут
до них підходить ліліпут.
Ген королева виглядає,
чи знайде Герда свого Кая...
Таке, готуючись до сну,
читали діти в давнину!..
Тому — вас хочемо благати —
той ящик викиньте із хати!
Вночі! Дитя щоб і не знало,
що телевізора не стало!
Як бути вам з пустим кутком?
Зробіть полицю, і рядком
заставте ви її книжками!
Хай діти тупають ногами,
хай вередують певний час.
Не знаючи, що їм робити,
потягнуться до книжки діти.
Ще тиждень-два — і відірвати
від книг не зможе й рідна мати!
Читання знову стане в моді
і буде їм збагнути годі,
чим вабило оте залізо,
що називалось телевізор!
І будуть дуже вдячні діти,
що ви таке змогли зробити. (387 слів)

Роальд Дал

1. Який електричний прилад шкодить здоров'ю дітей?
А праска   **Б** тостер
                              В телевізор
2. Що робити дітям, якщо дорослі позбудуться телевізора?
А читати книжки   **Б** спати   **В** їсти
3. Від читання яких книг у дітей перехоплює подих?
А страшилок
Б розмальовок
В казок
4. Коли діти потягнуться до книг?
А коли їм набриднуть комп'ютерні ігри
Б коли дорослі викинуть телевізор
В коли вчителі скажуть читати книжки
5. Устав у речення пропущені слова.
_____ читали, _____,
_____ читали різні, читали _____
і _____.
6. Запиши, які книжки ти любиш читати. Чому?

Діагностична картка 10

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Молода зима¹

От воно й почалося. Це, мабуть, з учора.

Хоч учора ще була осінь.

Чорні, без листя, дерева самотіли в чорних калюжах під пронизливим вітром.

Сірко змерз і ні на які Денискові вмовляння навіть носа не захотів показати з будки.

Потупцював Дениско біля криниці, де було сухо, та й сховався в хату на цілий день. Ніщо більше не виманило його надвір. Не знав же він, що то зима почалася, хоч снігу ще не випало.

Сніг йому приснився вночі. Велика біла хмара опускалася з самісінького неба на землю.

Вранці скочив на ноги — й до вікна.

Гульк — аж там сніг. Сніг, куди тільки очі бачать.

Просто дивина! Це ж як вийшло: сніг і приснився, і випав...

Розповів про те мамі.

— Сніг приснився тобі, бо ти його чекав і виглядав, а випав він, бо повинен уже нарешті випасти, — пояснила вона. — Зрозумів?

— Зрозумів... І все ж цікаво.

— Звичайно, цікаво, — погодилася мама.

Надворі було тихо й урочисто. Наче на картині: біле небо, білі дерева, білі хати й білі дими над ними. В повітрі знехотя пролітали великі, мов метелики, сніжинки.

---

¹ Слабошпицький М. Норвезький кіт у намисті : оповідання та казки для молод. шк. віку. — К. : Веселка, 1996. — 128 с. (С. 123-126)

Дениско з Сірком вистрибом кинулися на вулицю. І проклали перший рівненький слід попід парканами. Ніби хтось провів риску на чистому аркуші паперу.

Гасали аж до обіду. Мати ледве вигукала їх додому.

Дениско відігрівався на лежанці, а мама говорила з татом.

— Припізнилася трохи зима, — казала вона.

— Та ні, — відповів батько. — Це так здається, бо була дощова осінь. Лило ж — як найнялося!

— Вже й не вірилося, що колись ті дощі скінчаться... Зате зараз яка краса!

— Так, дуже гарна молода зима, — промовив батько і задумливо подивився у вікно.

— Молода зима! — аж підскочив од здивування на лежанці Дениско. — Я ще такого не чув! Це так і називається?

— Так і називається.

— Яку гарну назву хтось придумав! — І ще раз повторив: — Молода зима! Гарно...

Набігався Дениско по першому снігу, притомився. Розігріло й розморило його тепло. І він посеред дня заснув. І приснилося йому, що до них у вулицю йде молода зима. У білій пуховій хустці, у білому кошуку і в білих валянках. А обличчя в неї — обличчя його мами. І голос — теж.

Спить Дениско, вві сні усміхається. А мама дивиться на нього і каже:

— Це ж яка радість для нього — сніг... Аж втомилася дитина від радості. Хай одпочине.

То її голос прийшов у Денисків сон. Голос прийшов, але сну не сполохав. (389 слів)

Михайло Слабошпицький

1. Чого не знав Дениско?

А що почалася зима

Б що закінчилось літо

В що взимку іде сніг

2. Що приснилося Денискові?
А вітер
Б злива
В сніг
3. Як мама пояснила Денискові, чому випав сніг?
А бо прийшла зима
Б бо повинен нарешті випасти
В бо приснився хлопчикові
4. Які батькові слова вразили Дениска?
А «Яка краса!»
Б «Молода зима.»
В «Лило ж — як найнялося.»
5. Пронумеруй пункти плану відповідно до послідовності розгортання подій у тексті.
 Зимові розваги з Сірком.
 Віщий сон.
 Сніг — то радість.
6. Сформулюй і запиши головну думку твору.

Діагностична картка 11

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Морква¹

Старенькій жінці приснилося, що вона померла і, стоячи перед лицем Янгола Смерті, просила взяти її до раю.

— Чи ти коли-небудь за свого довгого життя зробила якийсь добрий учинок? — запитав її Янгол. — Чи ти зробила щось не для того, щоб показати свою доброту сусідам і не з бажання отримати похвалу або винагороду, а з почуття справжньої любові та щирості?

Жінка почала згадувати. Думала довго. І тепер, коли вона згадувала якесь своє добре діло, усвідомлювала, що робила це або за гроші, або з бажання прославитись. Хотіла згадати працю для своєї парафії, але Янгол похитав головою:

— Це ти працювала для церковної громади, щоб ваша церква не була гірша від інших церков, а зовсім не з любові до Бога й до інших людей.

Нарешті жінка розповіла Янголові, що одного разу вона дала велику моркву голодному обірваному хлопчикові. В цьому випадку вона це зробила тільки з почуття милосердя до бідного, бліденького хлопчика, що дивився на неї сумними очима.

— Ніхто тоді не бачив мого вчинку, і тому ніхто не міг мене за це похвалити, — запевнила вона Янгола. — Про це знав тільки Бог і той бідний хлопчик.

---

¹ Світ від А до Я. : хрестоматія світової літератури для поч. шк. : у 3-х кн. Кн. 1 / Упоряд. Г. Кирпа, Д. Чередниченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2007 — 368 с. (С. 35)

І сталося чудо. Як тільки жінка розповіла Янголові про цей свій добрий учинок, в руках Янгола опинилася та сама морква, тільки тепер вона була, начебто, куди більшою.

— Добре, — сказав Янгол. — З допомогою цієї моркви спробуємо тепер дістатися до раю. Тримайся за неї!

Жінка зробила, як наказав їй Янгол. Той знявся у небесну височінь, а вона летіла за ним, учепившись за моркву, що Янгол тримав у руці.

Так вони летіли все вище і вище... Але незабаром вона відчула, що хтось учепився за її ногу. Глянула вниз і побачила, що це був той самий хлопчик. Він, очевидячки, з її допомогою також хотів дістатися до раю. А тримаючись за його ногу, летіла його мати-вдова, а за нею й інші люди. І, скільки могла доглянути стара жінка, всі вони почіплялися за ноги одне одного, а вона трималася за моркву, що була в Янголових руках. Вона крикнула хлопчикові, щоб пустив її ногу. Бо що, як морква перерветься? Вона намагалася звільнити свою ногу від нього, але він благав її допомогти йому та його родині долетіти до раю.

— Пусту ногу! Пусту мою ногу, кажу тобі! — Жінка сердилася дедалі більше. Нарешті крикнула зі злістю:

— Це моя морква! Моя!

І цієї миті морква перервалася...

Жінка, а разом із нею всі, що трималися за неї, полетіли назад додолу, а жінка... прокинулася. (395 слів)

З англійської переказала Марія Туркало

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А казка   **Б** легенда

В оповідання

2. Про що просила жінка в Янгола смерті?

А взяти її до раю

Б зустрітися з нею

В відпустити її

3. Що мала згадати старенька на прохання Янгола?
А чи працювала вона для церковної громади
Б чи робила вона щось з почуття справжньої любові
В чи показувала вона свою доброту сусідам
4. Що одного разу жінка дала голодному хлопчикові?
А булочку
Б цукерку
В морквину
5. З'єднай стрілкою відповідні частини прислів'їв. Визнач і підкресли те з них, яке найточніше передає головну думку твору.
Добра справа	добре буде.
Добро не лихо —	сама себе хвалить.
Добре роби —	ходить тихо.
6. Які вчинки ти вважаєш правильними? Запиши.

Діагностична картка 12

.....

1. Прочитай текст.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

* * *¹

Нічним небом ліниво походжав до блиску начищений півмісяць. Вітер дув знизу догори. Гадаю, він хотів роздмухати зірки, та це йому ніяк не вдавалося.

Кіт Орленко міцно спав у своїй лісовій хижці під високою сосною. Нехай вас не дивує прізвище kota: у цій місцині, досить незвичайній і достоту чарівній, усі коти носили та й досі носять прізвища своїх господарів. І хоча кіт уже давненько жив самотійним лісовим життям, прізвище своє він змінювати не хотів.

Йому снилося тепле домашнє дитинство, діти, з якими він любив гратися, добрий дідусь Яким, який після кожної рибалки ділився з ним рибою.

Раптом у віконце постукали.

— Ну, кого це несе? — невдоволено буркнув крізь сон кіт Орленко.

— У-у, це-е-е я! — відповів глухуватий голос.

— А, Пузик! — кіт упізнав свого давнього друга пугача. — Ти чого так пізно?!

— У-у, хі-іба це-е пізно?! Гайда політаємо! — запропонував Пузик.

— Давай краще вранці, — позіхнув кіт.

— У-уранці все небо зайняте. Там і птахи, і літаки...

Кіт неохоче підвівся і пустив пугача в хатинку.

— Ну-у що, політаємо?! — нетерпляче перепитав пугач.

— Гарзд, — погодився кіт Орленко. — Тільки недовго.

---

¹ Курков Андрій. Школа котоповітроплавання : казка. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2010. — 32 с. (С. 2-4)

Вони вийшли на галявину. Пузик змахнув крилами, сказав «у-у!» і відірвався від землі. Кіт Орленко вдихнув побільше повітря, напружився, а потім сіпнувся, розбігся і злетів, широко розчепішивши всі лапи.

— Ку-ди полетимо? — запитав Пузик.

— Давай до старого села, до Киселівки! — Орленко наздогнав пугача і летів праворуч від нього.

— Завжди-и тебе ту-уди тягне! — похитав головою пугач.

— Там проминуло моє дитинство, — задумливо мовив кіт.

Вони летіли вже досить високо. Вище від найвищих сосен. Знизу пропливали галявини і зарості кущів, ведмежий малинник і видолинок, а попереду з'явилося село, де колись виріс кіт Орленко.

— При-иземлятися будемо? — запитав пугач.

— Звичайно, будемо, — зітхнув кіт. — Я вже втомився.

Вони приземлилися за околицею. Десь самотньо загавкав пес, та йому ніхто не відповів.

— Ти знаєш, Пузику, про що я зараз мрію? — кіт Орленко задумливо звів очі у небо.

— У-у! — пугач заперечливо замотав головою.

— Я хочу згуртувати здібних кошенят і навчити їх літати. Відкрити школу котоповітроплавання.

— Та-ак?! — здивувався пугач. — Лишень би вони не бешкетували у небі.

Кіт Орленко торкнувся лапою своїх довгих вусів.

— Перед першим польотом, — сказав він, — кошенята пообіцяють поводитися у небі чемно та не ображати птахів. Розумієш, я вже старий, а крім мене ніхто не знає таємниці котоповітроплавання... Гаразд, летимо назад, бо щось спати захотілося.

Старий рудий пес провів здивованим поглядом дві фігурки, що перетинали небо. Одна з них страшенно

нагадувала kota, який колись жив у їхньому дворі. Пес підвівся, погримів ланцюгом, обійшов кілька разів довкруг тісної буди, жалібно гавкнув і задивився на яскравий півмісяць.

Андрій Курков

1. Яке прізвище мав кіт?
А Степаненко   **Б** Соколенко   **В** Орленко
2. Хто постукав до нього у віконце?
А пугач Пузик   **Б** сова Соня
В кажан Фока
3. Що гість запропонував коту?
А поїсти   **Б** погратися   **В** політати
4. Про що мріяв Орленко?
А відкрити школу котоповітроплавання
Б відкрити школу плавання
В відкрити музичну школу
5. Пронумеруй пункти плану відповідно до послідовності розгортання подій у тексті.
 Політ до села Киселівка.
 Мрія kota.
 Нічний стукіт у віконце.
6. Чому кіт запропонував летіти до старого села Киселівка? Запиши.

Діагностична картка 13

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Вогонь, вода і честь

Італійська народна казка

Зустрілися якось на дорозі Вогонь і Вода. Вогонь не любить сидіти на місці. Навіть коли його запирають у грубці або печі, він тільки й дивиться, щоб вирватись. Вода теж на місці ніколи не всидить, завжди кудись біжить. Отож і вибігли вони кожне на прогулянку. Тільки встигли здибатись і поздоровкатись, аж тут їм Честь назустріч.

Здивувались Вогонь і Вода: адже досі вони ніколи не зустрічались на одному шляху. Честь — не з тих легковажних синьйор, що буде переходити з одного шляху на другий чи взагалі вештатися по дорозі. Вони й гадки не мали, що сьогодні Честі довелося назавжди покинути одного знатного синьйора, який зробив безчесний вчинок.

— Синьйоро Честь, — звернулися до неї Вогонь і Вода, — чи не зробите ви нам честі й не прогуляєтеся з нами?

— Щиро дякую за запитання, — відповіла Честь, — я певна що це буде приємна прогулянка. Тільки якщо йти з вами, то чи не скажете, що ви за одні?

— Не турбуйтеся, синьйоро Честь, — зажебоніла Вода, — вам не сором буде йти поруч зі мною. Я гамую спрагу, мию, перу, зрошую поля, кручу колеса млинів.

І Вода казала щиру правду. Вона тільки те приховала від Честі, що інколи її жебоніння переходить у страшенне ревисько, тоді вона прориває греблі, затоплює села і навіть міста, розтрощує на друзки найбільші кораблі. Але кому захочеться розповідати про себе таке, та ще й при першому знайомстві?

— Ну а я, — промовив Вогонь, — освітлюю та грію оселі, варю їсти і допомагаю ковалям кувати залізо.

Вогонь не хотів, звичайно, здаватися менше добродійним, ніж Вода. Тому він теж дечого про себе не сказав. Замовчав, наприклад, про те, що може спалити хату, а коли вітер, то й село чи місто; що він, граючись, здатен розчохнути дубавелетня, який ще зеленів би триста років. Честь, будши аж надто вибагливою, проте завжди недовірливою, була в захваті від тих супутників.

— Згода! Ходімо тоді втрюх, друзі, прогуляємося! — щиро вигукнула вона.

— Стривайте, — сказав раптом Вогонь. — А коли хтось із нас зайде не в той бік чи відстане? Як нам тоді знаходити одне одного? Треба домовитись, кого за якими прикметами можна знайти.

Мене, наприклад, треба шукати по димові — адже, як відомо, не буває диму без вогню.

— Не шукайте мене там, — сказала Вода, — де пожовкли й зів'яли рослини, або де земля вся потріскалась від спеки. Я тільки там, де гнуться гіллясті верби, де росте вільха, очерет і висока зелена трава.

— А в мене, — сказала Честь, — якихось особливих прикмет немає. Коли хочете зі мною приятелювати, завжди бережіть мене, щоб не згубити. Затямте собі, синьйори, мою головну прикмету: хто мене раз загубить, той більше ніколи не знайде.

З усіх трьох супутників тільки Честь не приховала нічого й сказала щиро правду. (430 слів)

Переказав Ілько Корунець

1. Хто зустрівся на дорозі?

А Вогонь і Честь

Б Вогонь і Вода

В Честь і Вода

2. Чому здивувалися Вогонь і Вода?
А Бо зустрілися на одному шляху з Честью.
Б Бо Честь покинула синьйора.
В Бо Честь відмовилася від прогулянки.
3. Чому Честь покинула знатного синьйора?
А Їй захотілося прогулятися.
Б Вона була легковажною синьйорою.
В Синьйор зробив безчесний вчинок.
4. Хто із трьох супутників казав щиру правду про себе?
А Вода   **Б** Вогонь   **В** Честь
5. Встанови відповідність між персонажами та їхніми словами.

Вогонь	«А в мене якихось особливих прикмет немає.»
Вода	«Мене, наприклад, треба шукати за димом — адже, як відомо, не буває диму без вогню.»
Честь	«Я тільки там, де гнуться гіллясті верби, де росте вільха, очерет і висока зелена трава.»

6. Чим особлива Честь? Запиши.

Діагностична картка 14

---

1. Прочитай текст мовчки.

2. Виконай завдання, подані після тексту.

Хто чим співає?¹

Чуєш, яка музика гримить у лісі?

Коли слухаєш її, можна подумати, що всі звірі, птахи та комахи народилися на світ співаками й музикантами.

Може, так воно і є: адже музику всі люблять і співати всім хочеться. Тільки не кожен голос має.

Ось послухай, чим і як співають безголосі.

Жаби на озері почали ще з ночі. Понадували пихурі за вухами, виставили голови з води, роти пороззявляли...

— Ква-а-а-а!.. — одним духом пішло з них повітря.

Почув їх Чорногуз на селі, зрадів:

— Цілий хор! Буде мені чим поживитись!

І полетів на озеро снідати.

Прилетів і сів на березі. Сів і думає: «Невже я гірший за жаб? Співають же вони без голосу. Дай-но і я спробую». Підняв довгого дзьоба, застукотів, затріскотів однією половиною його об другу, то тихше, то голосніше, то рідше, то частіше: стукачка тріщить дерев'яна, та й годі! Так захопився, що й про сніданок забув.

А в очереті стояв Бугай на одній нозі, слухав і думав: «Чапля я безголоса! Але ж і Чорногуз не співоча пташка, а бач яку пісню виводить».

І придумав: «Дай-но я на воді заграю». Устроїв дзьоба в озеро, набрав повно води та як дмухне у дзьоб! Пішов по озеру сильний гук:

«Румб-бу-бу-бумм!..» — наче бик заревів.

---

¹ Світ від А до Я. : хрестоматія світової літератури для поч. школи. : у 3-х кн. Кн. 3 / Упоряд. Г. Кирпа, Д. Чередниченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2007 — 448 с. (С. 30-31)

«От так пісня! — подумав Дятел, почувши Бугая з лісу. — Але ж інструмент і в мене знайдеться; чим дерево не барабан, а ніс мій чим не паличка?». Задом обперся, передом відхилився, розмахнувся головою та як почне довбати носом по сучку! Точнісінько як барабан дріботить!

Виліз з-під кори Жук із довжелезними вусами. Покрутив, покрути головою, заскрипіла його жорстка шия, — тоненький-тоненький писк почувся. Пищить вусач, а все даремно: ніхто його писку не чує. Шию намуляв — зате сам своєю піснею натішився.

А внизу під деревом із гнізда виліз Джміль і полетів співати на лужок. Навколо квітки на лужку кружляє, дзижчить жилкуватими цупкими крильцями, немов струна бринить.

Розбудила джмелина пісня зелених коників у траві. Стали коники скрипочки настроювати. Скрипочки в них на крильцях, а замість смичків довгі задні ніжки колінцями назад. На крилах — зазублинки, а на лапках — гачечки.

Труть себе коники лапками по боках, зазублинами за гачечки чіпляють — цвіркочуть. Коників у лузі багато: цілий струнний оркестр.

«Ех, — думає довгоносий Бекас під купиною, — треба й собі заспівати! Та тільки чим? Горло в мене не годиться, ніс не годиться, шия не годиться, крильця не годяться, ніжки не годяться. Ех! Що буде, те й буде — полечу, не змовчу, чим-небудь та закричу!»

Вискочив з-під купини, знявся вгору, полетів аж під хмари. Хвіст розчепірів віялом, розправив крильця, перевернувся носом до землі й кинувся вниз, перевертаючись із одного боку на другий, наче кинута з височини дощечка. Головою повітря розтинає, а в хвості у нього тонкі, вузькі пера на вітрі дрижать.

І чути з землі, ніби вгорі баранчик закричав, забекав. А це Бекас.

Вгадай, чим він співає. Хвостом! (456 слів)

Віталій Біанкі

Переклала з російської Олена Медущенко

1. У якому розділі книги можна помістити прочитаний твір?
А «Оповідання про тварин»
Б «Вірші про тварин»
В «Казки про тварин»
2. Хто співає без голосу?
А Соловей, Зозуля, Синичка
Б Черногуз, Дятел, Бекас
В Цвіркун, Корова, Кінь
3. Хто так захопився співом, що й забув про сніданок?
А Бугай   **Б** Черногуз   **В** Дятел
4. Чия пісня нагадує бриніння струни?
А Жаби   **Б** Чаплі   **В** Джмеля
5. Установи послідовність речень відповідно до змісту тексту.
 Вгадай, чим він співає. Хвостом!
 Чуєш, яка музика гримить у лісі?
 Устромив дзьоба в озеро, набрав повно води та як дмухне у дзьоб!
6. Запропонуй інший заголовок до прочитаного твору.
Письмово обґрунтуй свій вибір.
